

Korošec.

Izhaja vsak petek
v Kranju.

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo »Korošca« v Celovcu. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petlit-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke
stanejo 10 vin.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Štev. 6.

V Celovcu, v petek, dne 27. decembra 1907.

Leto I.

Planinske paše v nevarnosti.

III.

Pa tudi na Koroškem niso kmetje mirno gledali in prenašali krivičnega postopanja grajske gospode. Bilo je leta 1473., ko so Turki prihrumeli čez Jezersko sedlo s Kranjskega v podjunsko dolino in naprej proti Celovcu in v glinjsko dolino proti Gospi sveti. Grajska gospoda se je tedaj poskrila po svojih gradovih, namesto da bi bila branila deželo pred krvoločnim Turkom, ki je moril in požigal ter odpeljal cele trume kmetov v sužnjost na Turško. Kmetje sami niso imeli toliko moči, da bi se bili branili. Ko so Turki l. 1476., drugič, in to pot iz savske doline čez Belopeč prigmeli na Trbiž in Beljak, so grozovito morili in požigali tudi v Rožu; pridrli so pa tudi v krško in podjunsko dolino. Gospoda in njeni „korajžni“ vitezi so se zopet kakor zajci poskrili po svojih gradovih ter prepustili kmeta njegovi usodi. Tedaj pa je kmet Peter Wunderlich zbral okoli sebe množico kmetov, ki je imela namen braniti deželo pred Turki, obenem pa se je obrnila proti graščinski gospodi in zahtevala od nje pravice za zapuščenega kmeta. Ko so Turki odšli, so ti kmetje pod vodstvom P. Wunderlicha postali strah svojih gospodov. Imenovala se je ta kmečka armada „Bauernbund“, ki se je hudo maščevala nad svojimi grajskimi gospodarji. Ko pa so leta 1478. zopet pridivjali Turki od Trbiža doli proti srednji Koroški, so to kmečko armado skoro celo uničili in pobili. Grozovito so ropali Turki tega leta, 10.000 ujetih kmetov so gnali s seboj v sužnjost, pobrali so vse, kar jim je prišlo pod roko, celo s planin doli so prignali živino ter jo vlekli s seboj. Od neustrašene kmečke armade je ostalo doma pri

življenju le nekaj voditeljev, in ko so Turki odšli, padli so zdaj po njih grajski gospodje. Nekaj so jih zaprli v temne graščinske ječe pod zemljo, nekaj pa jih pobesili ali pa ubili. Za nekaj časa je bilo s tem udušeno kmečko gibanje in kmetom se je začelo goditi še slabše kakor poprej.

Toda že l. 1515. so se kmetje zopet vzdignili — najprvo na Kranjskem in Štajerskem; tam so zahtevali od graščakov, da se omejijo tiste dajatve, ki so jih bili dolžni odrajtovati kmetje od grunta, in da ne smejo več zahtevati, kakor v prejšnjih časih. Grajska gospoda je namreč od kmeta zahtevala vedno več, in potrpežljivi kmetje so tudi res vedno več dajali in delali, dokler ni počila preveč napeta struna. Kmečka vstaja radi davkov se je prav kmalu razširila s Kranjskega in Štajarskega tudi na Koroško. Dne 1. junija 1515 je okoli 3000 kmetov zborovalo na Pustrici pri Grebinju nad Velikovcem ter sklenilo „punt“ (Bund). Na čelu tega punta sta stala Krištof Gros in Jurij Mur. Punt se je razširil tudi na podjunsko dolino in ziljsko ter gori do Straßburga v krški dolini in Hüttenberga. Huda je predla zdaj zopet grajski gospodi, ki je začela zbirati veliko vojsko zoper kmete. Pri tem je gospodo podpiral tudi sam cesar in njegovi „soldnarji“. Po hudih bojih se je posrečilo gospodi ugnati koroškega kmeta, ki je ostal prej kot slej trpin, dokler niso boljši vladarji prišli na cesarski tron.

Marsikdo bo vprašal: Kako je bilo to mogoče, saj so bili vendar tukaj vladarji, ki so imeli braniti kmeta pred gospodo? Treba pa je pojasniti, da tedaj vladar ni imel te moči čez gospodo, kakor jo je dobil pozneje. Cesar sam je bil odvisen od teh vitezov in grofov; on jim je bil celo dolžan dati zemljo, ker je bila cela država na taki podlagi, da je mogel vladar le od tistega,

kateremu je dal zemljo, zahtevati izpolnjevanje vojaške dolžnosti. Država je slonela na takozvanem „Lehensverband“, in cesar ni bil nič drugega kakor le najvišji „Lehensherr“, ki je smel zahtevati le v gotovi meri od svojih podložnih manjših „Lehensherrjev“ (grofov i. t. d.) pokorščino, ki je bila odvisna od tega, da je dal tem gospodom zemljo (takozvano „Lehen“). Ta višja gospoda je imela zopet svoje podložne, svobodne in nesvobodne, in ta je imela ravno tako oblast in pravice nad svojimi nižjimi, kakor približno cesar nad njimi. Kmet seveda je bil najnižji, poleg tega še nesvoboden in ni imel niti pravice brez dovoljenja svojega gospoda ganiti se s svoje grude. Kmet je bil izročen na življenje in smrt pri višji gospodi, in cesar je imel nad njim toliko oblasti kot nič.

Šele v teku časa so zadobili cesarji večjo oblast nad višjo gospodo, in s tem tudi nad kmeti, dokler niso cesarji ta takozvani „Lehensverband“ popolnoma odpravili ter izdali take postave, vsled katerih je najvišji in najnižji enako podložen svojemu cesarju, to se pravi z drugo besedo, da smo pred postavo vsi enaki.

Dalje sledi.

Tujski promet pri koroških Slovincih.

Dalje.

Vprašati je treba, če nam za povzdigo obiska tujcev popolnoma nič ni treba storiti in če se lahko popolnoma zanesemo na delovanje deželne zveze tudi glede naših lepih slovenskih krajev.

Predno odgovorimo na ta vprašanja, moramo najprej priznati, da ima koroška dežela sploh jako mnogo lepih krajev in dolin. Najprej mnogo lepih jezer, začeni od velikega vrbskega jezera, katerega je hotel slavni Napoleon združiti z reko

PODLISTEK.

Pod humberškim grofom.

Zgodovinska povest iz prejšnjih stoletij.

(Dalje.)

Ker je grof Karol uvidel, da izgubi vso oblast nad sinom, ako še nadalje ostane na humberškem gradu, je pisal svojemu bratu, naj se vrne, in mu razložil, da hoče sedaj sam v javno službo in v mesto, kjer bo po svojem mnenju lažje strahoval sina in ženo. Toda pismo grofa Henrika, ki je bil na potovanju, ni takoj našlo. Medtem pa se je nekaj pripetilo, kar je pripravilo grofa Karola do drugih sklepov. Mladi Gundakar je nekoč s kamnom težko ranil otroka neke beračice. Beračica se je zavzela za svojega otroka in hotela mladega grofiča malo natepsti, kar pritečejo grajski birači in njegova mati, vlečejo beračico v grad in jo tam do krvavega pretepejo, dočim je nje težko ranjeni otrok obležal na cesti. Predno pa je beračica šla z grada, zatulila je proti grofici: „Kakor cestni ropar me je napadel tvoj sin in ropar bo, dokler se ne bo obesil!“ To kletev je moral slišati tudi

grof Karol in medtem ko je grofica vpila: „Primate jo — v ječo ž njo, obesite jo!“ je prijel grof beračico in kričal: „Kje se bo obesil? Povej!“ Šele, ko je omahovaje rekla: „Na križu!“ — jo je zamišljeno spustil in ukazal biračem, naj jo obdarujejo in izpustijo. Nič ni pomagalo, da je grofica ukazovala, naj se beračico vrže v ječo, grof je ostal pri svojem sklepu in svoji soprogi samo rekel: „Ti si zakrivila kletev, jaz pa hočem to izpremeniti!“ Od tega dneva je grofica bolehal. Ne samo, da radi te kletev noč in dan ni mogla spati vsled strašnih sanj, tudi to jo je peklo, da jo je grof pred svojimi uslužbenci javno pokaral zaradi beračice. Vidno je hujšala in ni preteklo par mesecev, pa je ležala na mrtvaškem odru. Grofič Gundakar je bil takrat star še-le 14 let. Zopet je romalo pismo za lastnikom humberškega gradu, grofom Henrikom; končno je vendar odgovoril, da ne more priti še, da pa upa pozdraviti ga v enem letu. Med tem pa — ta nasvet je bil tudi v pismu — naj da svojega sina v vzgojo k patrom jezuitom v Celovec, sam pa naj gre kako leto na potovanje v lepo Italijo. To se je tudi zgodilo. Med tem pa je grad oskrboval

dosedanji podoskrbnik. Grof Karol je izostal skoro celo leto in ko se je vrnil iz Rima, kjer je bival največ časa — ni prišel sam. V Italiji se je namreč posvetil popolnoma raznim umetnostim, kakor študiju slikarstva in godbe. Zaraditega je tudi v Rimu pridno pohajal v gledališče plemenitašev, kjer je gostovala ravno neka odlična pevska družba. In tu ga je doletela usoda. Prva pevkinja, znana ne samo po svojem glasu, temveč tudi po svoji južni lepoti, ga je očarala. On se ji sicer ni čisto nič dobrikal, kakor drugi neštevilni njeni častilci, toda ravno po svojem odkritem in resnem nastopu je menda dopadel tudi njej, čeravno ga je rada imenovala „koroškega medveda“. Šele pri slovesu je uvidel, da brez nje ne more iz Rima. Beseda je dala besedo — in čudno — slavna lepota Melanija, življenja polna 20 letna pevkinja, se je zavezala slediti že 50 let staremu resnemu grofu na daljni njegov grad. Da je bila njena odločitev prehitra, pokazala bo nadaljna povest.

Dalje prilož.

Naročajte pravi domači koroški list „Korošec“!

Dravo in tako povzdigniti Celovec dol do ljubkega klopinskega jezera ali pa še manjših jezer v obližju vrbskega; potem prijazne doline, kakor rožno, podjunsko in labodsko, ali bolj skalovito in gorato ljubelsko, kapeljsko, gornjedravsko in ziljsko dolino; ali dalje gorske kraje v okolici vrbskega, blaškega in drugih jezer, kje drugod zopet kakor v okolici Velikovca, Grebinja in Št. Vida lepe griče s starodavnimi gradovi, skratka vse, kar si poželi srce meščana in tujca, ki išče v prosti naravi počitka, razvedrila ali zdravja. Že raditega je težko, da bi se naša deželna zveza zanimala za vse kraje enako. Potem pa je tem gospodom pri deželni zvezi seveda tudi srajca bližja, kakor jopa! Naj se nas ne razume napačno; mi jim nočemo očitati ničesar slabega; toda kot Nemci se gotovo ne bodo potegovali za to, da bodo tujci hodili najprej v popolnoma slovenske kraje; gotovo je, da je lažje delati za tiste kraje, kamor tujci že prihajajo v večjih množinah, kakor na razna jezera in da se bo nemško društvo bolj zanimalo za nemške kraje, ali vsaj nemške gostilne. Mi se torej samo na druge ne moremo zanesti, to je gotovo; če imamo torej v slovenskem delu Koroške več lepih krajev, katere bi lahko povzdignili s tujkim prometom, moramo zato najprej skrbeti sami! Takih krajev nam pa res ne manjka. V ziljsko dolino, v okolico beljaško in okolico vrbskega jezera so tujci že navajeni; te kraje že precej poznajo. Zato je treba tukaj samo toliko dela, da od tega tudi naši ljudje kaj profitirajo; naši gostilničarji, naši hišni posestniki in obrtniki, ne pa samo nekateri izvoljeni.

Kako si to mislimo, povedali bomo pozneje; zdaj pogledjmo še naprej po naših lepih dolinah. Najbolj je zanemarjena v tem oziru podjunska dolina, razen okolice Velikovca in Grebinja, klopinskega jezera, oziroma kapeljskega okraja, jo tujci še malo poznajo! In vendar je tudi v podjunski dolini vse polno mičnih in mirnih krajev, katerih bi se tujci prav razveselili in kjer bi ljudstvo zaslužilo, da se jim malo opomore. Koliko je vasi blizo gozdov, koliko hladnih studenčkov, koliko lepih izletov na male griče ali na skalnate gore. Če pogledaš v podjunske doline na levo ali na desno Drave, povsod se Ti srce smeje, povsod bi rad bil in povsod si bolj ponosen!

Nadaljevanje sledi.

Dopisi.

Koroška.

Koženavra. V zadnjem času se nas je začelo zelo neprijetno nadlegovati zaradi paše v logih ob Dravi. Ni zadosti, da je naši paši že nova železnica precej škodovala; zdaj nam pa hočejo pašo v nekaterih krajih čisto po nepotrebnem popolnoma odvzeti. Gre se namreč za svet tik ob Dravi, katerega je imela dosedaj država zaradi regulacije reke v oskrbi. Voda pa je že toliko uravnana, da svet država ne rabi več, zato

O ženskah.

Najhujši sovražnik ženskega spola je bil grški pesnik Simonides, ki je živel 500 let pred Kristom. Toda skoraj vsemu, kar je neugodnega rekel o ženski, nasprotujejo odstavki iz sv. pisma, dasi sv. pismo ni poseben zagovornik hudih žensk. Tako je pisal Simonides: „Žena je ponesrečena ladja za moža.“ Salomon pa pravi: „Krepostna ženska je kakor trgovska ladja, ki prinaša živila iz daljave.“ Simonides: „Žena je vihar v hiši, motenje miru.“ Sirak: „Skrbna žena je možu veselje ter mu dela mirno življenje.“ Simonides: „Žena je vsakdanja kazen.“ Salomon: „Dela mu le veselje in nič žalosti celo življenje.“ Simonides: „Ženska je družabna zver.“ Mojzes: „Ženska je podoba božja in moževa pomočnica.“ Simonides: „Ženska je potrebno zlo.“ Salomon: „Kdor najde zakonsko ženo, najde nekaj dobrega.“ Simonides: „Ženska je hudo breme.“ Sirak: „Plemenit dar je in tolažba možu.“ Simonides: „Najhujša zver je, strupen gad.“ Salomon: „Ljubka je in mična kakor srna.“ Simonides: „Žena je moževa dekla.“ Salomon: „Žena je moževa krona.“

ga hoče oddati obmejnim sosedom. Meji pa povsod graščinski svet. Oskrbnik tega izjavlja, da hoče prevzeti novi svet brez bremena (t. j. brez servitute paše) in država seveda tem mogočnim gospodom samo kima. Da bi pa naši posestniki svet odkupili, temu brani zopet graščina. Če se ta namen, da se zabrani paša na tem svetu, uresniči, potem je sploh onemogočena paša v vseh logih ob Dravi, ker pastirja zaradi onega kosca novega sveta nihče ne more držati. Tako se torej povrača kmetom, ki so vsa leta doprinašali težke žrtve za regulacijo Drave! Skrbi se samo za graščake in gospode, kmet pa trpi in molči! Vendar za trdno upamo, da se posestnikom posreči vzdržati pašo, — sicer bi bil zadan živinoreji celega Spodnjega Roža občutljiv udarec.

Borovlje. (Naznanilo hranilnice in posojilnice v Borovljah.) „Hranilnica in posojilnica v Borovljah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, nam poroča, da začne uradovati dne 1. januarja 1908 od 10. do 12. ure dopoldne v hiši pri domači Bundru hiš. št. 50. v Borovljah. Uradovala bo vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne, pozneje po potrebi še večkrat. Sprejeti denar obrestuje po 4%, posojila pa daje proti 4 3/4% na osebni kredit proti poroštvu.“

Mi k temu naznanilo samo še pristavimo, da je mnogo ljudi že težko čakalo na to posojilnico. Ta posojilnica je v zanesljivih rokah; zato bo pa tudi ravnotako napredovala, kakor napreduje n. pr. glinjska, ki ima že toliko rezervnega fonda, da se ji nič ne more več zgoditi. Vsakemu, ki hoče imeti denar na varnem, priporočamo toraj posojilnico v Borovljah.

Švabek. (Nesreča na lovu.) Ko so dne 1. t. m. v naši dobri lovili divjačino, je neki kmet tako neoprezno streljal za ubegajočim zajcem, da je zadel tovariša-lovca, ki je stal blizu njega. Ena svinčena krogla mu je priletela v koleno, na katerem se je vsled trdnosti odbila ter padla v črevelj. Neka druga pa se je zarila globoko v gornje desno stegno. Dotičnika sta mislila v sporazumu zamolčati ta nesrečni dogodljaj, ker zadeti sprva ni čutil prehude bolečine in da bi preprečila sitne posledice. Toda zvečer mu je postajalo huje in huje, morali so zapreči in ga peljati k zdravniku. Danes je obstreljeni že zopet na nogah, akoravno ima še kroglo v stegnu, ker je zdravnik ni mogel na lahek način izdreti. Veselja do lova pa radi tega vendar še ni zgubil, kar priča, da ima ta vrsta zabave neko skrivnostno privlačno moč.

Šmarjeta v Spodnjem Rožu. (Za naše bučelarje.) Bučeloreja je v Spodnjem Rožu precej razširjena. Imamo nekaj zelo dobrih, izkušenih bučelarjev, ki svojo stvar prav dobro razumejo. Vsako vigrad roma iz Spodnjega Roža precejšnje število panjev v Švico in razne druge oddaljene dežele. V Spodnjem Rožu pokupi panje pri različnih bučelarjih gosp. Strein, učitelj na c. kr. strokovni šoli v Borovljah. Kot prekupec išče seveda zraven mnogo dobička. Zategadelj bi bilo zelo na mestu, ako bi se bučelarji v Spodnjem Rožu združili v bučelarsko društvo in brez prekupca odpošiljali na razne kraje. S tem bi dosegli z bučelorejo znatno večji dobiček. Te vrste so namenjene spodnjerožanskim bučelarjem. Naj jih preudarijo!

Borovlje. Nemški „Turnverein“ je imel nedavno svoj letni redni občni zbor. Iz odborovega poročila je posneti, da to društvo napreduje. Predsednik društva je rodom Slovenec g. dr. I. Maurer in zato se tudi ni čuditi, da društvo pridobiva pod vodstvom tako vnetega „Nemca“ vedno več tal. Nemci imajo seveda prav, če telovadijo in se krepijo v svojem društvu. Ker je pa vsaki „Turnverein“ tudi političnega pomena in se „turnarji“ obenem tudi vadijo v tistem Bismarkovem duhu, ki zatira in zaničuje Slovence, ki je sovražen tudi socialdemokratom, ne razumemo, da je v „Turnverein“ tudi nekaj Slovencev. Rodoljubi, na delo, ustanovimo posebno delavsko telovadno društvo! Naše tamburaško društvo „Strel“ že dlje časa ni moglo uspešno napredovati, ker je mnogo članov odšlo in se novi niso priglasili. Trebalo bi torej, da se to društvo zopet obudi k živahnejšemu življenju. Zato naj se blagovolijo novi člani priglašati pri predsedniku g. J. Mišicu na Dobravi. V kratkem se potem skliče občni zbor.

Glinje. V neki gostilni so se koroški kmetje razgovarjali o dobrih in slabih časopisih in prišli so do tega sklepa, da je najboljši list za kmeta „Korošec“, slaba lista pa sta „Mir“ in „Štajerc“. To je slišal nek drug, kateremu je „Štajerc“ možgane čisto zmešal. Ta možakar se je torej razkoračil in jim začel hvaliti prismuknjen list „Štajerc“. Toda naletel je na slabo. Kmetje so se razjezili nad tem škodljivcem kmetskih koristi in mu dali krepak odgovor. Prav so imeli.

Prevalje. Preteklo nedeljo je zborovalo slov. delavsko društvo pri Štekinu. Obisk je bil, kakor

navadno, jako pičel, tako da se je človeku škoda zdelo za imeniten govor gosp. Jos. Dolinška iz Guštanja. Posebno za kmetovalce je bil govor zanimiv, ker se je pečal z zboljšanjem slabih gospodarskih razmer.

Črna. Spoštovani gospod urednik! Ena reč mi leži na srcu. Žalostna je, a resnična, ker je pa resnična in zboljšanja potrebna, jo Vam hočem malo popisati, da jo objavite v spoštovanem „Korošču“. Nikjer na Spodnjem Koroškem ni toliko takih ljudi, ki ne znajo ne brati in ne pisati, kakor pri nas v Črni. Veste, da je že celo vojaška oblast pobarala naše občinsko predstojništvo, zakaj da prihaja iz Črne toliko takih vojakov, ki niso zmožni ne branja in ne pisanja. Srce me boli, če mislim na to, da so pri nas bogati, imoviti posestniki, katerih sinovi ne znajo pisati in brati. Res je, da je marsikatera kmetija od ljudske šole precej oddaljena. Vendar pa bi morali kmetje gledati na to, da bi se otroci naučili saj potrebne branja in pisanja. Marsikatera kravica je zaradi nepotrebnih šolskih zamud rajžala iz hleva. Otroci pa so ostali brez vsakega pouka in nimajo potrebne podlage k nadaljni izobrazbi. Sedaj dobimo v Črni novo šolo. Načrt je že pripravljen in zgradba se bo morda kmalu pričela. Novo šolsko poslopje bo stalo mnogo denarja, zato pa se ga mora naše ljudstvo tudi poslužiti in pridno pošiljati otroke v šolo. Za nas kmete je danes tudi branje in pisanje življenska potreba, še bolj pa bo za naše otroke. Naj tedaj postanejo deležni tistih nauk, ki so v današnjem naprednem času za vsakega priprostega človeka prepotrebni.

Borovlje. (Kaj pomeni Werniggova tovarna za nas?) Pred enim letom se je zgodilo, da se je odrezal nek nemškutarski liferant slovenskemu delavcu, ki je prišel barat po delo, takole: „Zate pa nimam dela.“ Ta delavec od istega časa ni dobil več nobenega dela zavoljo svojega narodnega prepričanja. To se pri nas večkrat zgodi in zavoljo tega se ni čuditi, da se delajo nekateri delavci tako, kakor bi bili res Nemci. To pa ni res, oni se samo boje, da bi ne izgubili dela in kruha. Sedaj pa se nobenemu delavcu ne bo treba bati svojega prepričanja, kajti vsak se obrne za slučaj, da se mu krivica godi, na Werniggovo tovarno. Zato bodo imeli sedaj tudi gospodje Ogris i dr. pred delavci malo več respekta. Saj se je tudi že v naši zadrugi obrnilo na boljše in tudi tam ne teče več voda tako, kakor hočejo na Kobli. Zato priporočamo vsakemu, ki si hoče naročiti kako orožje iz velike tovarne, naj se obrne na slavno firmo Peter Wernigg v Borovljah. Gospode, ki so na čelu te tvrdke, pa prosimo, naj se v prvi vrsti ozirajo na delavce, ki se ne sramujejo svojega materinega jezika.

Podravlje. Železniški most pri Podravljah je potreben poprave. Pri teh popravah je padel dne 19. decembra neki delavec v vodo. Njegovi tovariši so sicer hiteli, da bi ga rešili, bilo pa je prepozno. Zginil je v valovih in ni več prišel na površje.

Dunaj. (Pozor, občine na deželi!) Govori se, da bo vojaški odsek v državnem zboru z ozirom na potrebo ljudstva zahteval od ministrstva deželne brambe, naj proda tisto monduro, ki se po novih predpisih ne bo porabila, po čisto nizki ceni potom občin na revnejše kmete in delavce. Nekateri novi regimenti dobijo namreč novo uniformo in zaraditega je postala neporabna velika množina še novih črnih hlač in plaščev. Če bi se ta obleka oddala po eni tretjini tiste cene, po kateri jo kupi vojaška uprava, bi bilo s tem revnejšim slojem jako pomagano. Najbolje je, če se obrne vsaka občina na svojega poslanca s prošnjo, da se nanjo ozira in obenem pove število, koliko obleke bi vsaka želela. Zvedela se bo še gotovo natančna cena.

Slovinci, ne zabite družbe SV. CIRILA IN METODA!

Šolski vestnik.

Iz Kotelj se nam piše: Dopis v „Korošču“ zastran naše šole je potreben, da se spopolni. Komur je zato, da se postavimo pred svetom, komur je kaj mar za napredek, ta bo ponosen na novo poslopje. Stariši, ki ljubijo svojo deco, jim bodo privoščili svetle, zračne prostore. Dom, ki je namenjen mladini, najdražjemu zakladu našemu, mora biti najlepši v kraju.

Da, vse to je prav!

Vprašam pa: Ali ni pravica ta, da tisti, ki ukazuje, imej tudi dolžnosti in tisti, ki ima dolž-

nosti, imej tudi pravice? Če je še kaj pravice na svetu, bi moralo tako biti.

Pa ni!

Ali da država od cesarskega davka, ki ga plačujemo vsi, kaj za šolske stavbe? Ne vinarja!

Občina mora čisto iz lastnega zidati šole in si nakopati zaraditega dostikrat ogromne dolgove. Ali pa ima zato tudi kake pravice pri šoli? — Nobenih!

Država, ki ne da vinarja, si prisvaja potom c. kr. šolskih oblasti vse pravice do šole.

Naš slovenski krajni šolski svet je prosil, ko se je bilo razpisalo nadučiteljsko mesto, naj se imenuje takega prosilca, ki je slovenščine popolnoma vešč. Toplo je priporočal nekega slovenskega prosilca.

Pričakovali smo, da bodo sedaj, ko je občina tako prizadeta vsled stavbe nove šole, naši želji ustregli. — Kaj še!

Imenoval je nemški deželni šolski svet učitelja, ki je imel zgolj to prednost pred onim, ki se ga je od naše strani priporočalo, da je nemškega mišljenja; ni pa niti vsposobljen iz slovenščine, kar bi postavno moralo biti.

Ne gre se proti osebi sedanjega nadučitelja, kar naj ta blagovoljno uvaža, ampak proti sistemu. Pribiti hočemo pred svetom in tem potom tudi opozoriti poslance, kako brezobzirno in nepostavno postopa deželni šolski svet proti slovenskim občinam in učiteljem.

In nikogar doslej nismo imeli, da bi nam v takih zadevah pomagal, svetoval, ki bi naše pravice odločno zagovarjal in stal na straži proti nakanam naših narodnih nasprotnikov!

Upamo, da smo v tebi, dragi „Korošec“, našli odločnega branitelja naših pravic. Ako je tvoja naloga, delati na skupno, složno postopanje vseh koroških Slovencev v prid našim narodnim zahtevam, potem si nam dvakrat dobrodošel in bodi iskreno pozdravljen!

Za novo leto.

Ker izide novoletna številka našega lista dne 3. januarja, želimo že danes svojim bralcem in prijateljem prav srečno, zdravo in veselo novo leto.

Uredništvo in upravništvo
v Celovcu.

Narodne zadeve.

Naše Ciril-Metodove podružnice in narodno gibanje. Nekdaj so po slovenskem Koroškem vzbujale in gojile narodno življenje Ciril-Metodove podružnice. Ko je zborovala kaka podružnica, je bila zmirom ogromna udeležba in velikansko navdušenje. Taka zborovanja so bili pravi tabori. Saj je pa tudi narod rad poslušal navdušene govore vrlih kranjskih in štajerskih govornikov in prelepo petje najboljših slovenskih pevcev. Veselja je kipelo srce, radosti so igrale solze v očeh onih, ki še niso bili nikdar na kakem slovenskem shodu ter niso videli tako številno zbranih Slovencev. Na nekem takem shodu, kjer so nastopili izvrstni govorniki in pevci, je s solznimi očmi dejal stari župnik P., ki še bržkone nikdar na takem shodu ni bil, nekemu zborovalcu: „To je bil najlepši dan mojega življenja. Škoda, da sem že tako star, ker rad bi doživel še mnogo takih lepih dni.“ Takrat, ko so se Podjunčani na ovenčanih vozovih vozili na tabore, smo začeli zmagovati v naših občinah. Eno občino za drugo smo iztrgali nasprotnikom iz rok. Od tedaj so tudi kar cele vasi šle na volišča. Starci in bolniki so se peljali, da so mogli voliti. Nasprotnike, ki so hodili po agitacijah, so narodne žene z metlami podile iz svojih hiš. Tako je bilo nekdanj. In kako piše zdaj zadnji „Mir“ o tem pod znamko „narodno gibanje“? Vse to delo starih rodoljubov, ki so ljudstvo navduševali na takih shodih, „Miru“ ni nič vredno; „to so bili shodi,“ pravi „Mir“, „katerih se je ljudstvo udeleževalo samo iz radovednosti.“ Torej tako! To je plačilo in hvaležnost „Mirove“ gospode starim, osivelim koroškim rodoljubom za njihovo narodno delo! Mi že vemo, kam pes moli taco. Seveda za kranjske klerikalce v tistih časih niso še delali reklame!

Prazne besede. V zadnjem „Miru“ odgovarja neki dopisnik iz Grabštanja na naš članek „Česa nam je najprej treba?“ Napolnil je s svojim dolgim in dolgovoznim „dopisom“ skoro pol „Mira“; iztrgal je iz našega članka, ki je našel splošno priznanje, par stavkov, ter jih na čudne načine razteguje, zavija in pači. Mi bi odgovarjali na ta dolgi, dolgi dopis, ki je poln praznih besed, pa imamo preveč družega, za kmete koristnega berila za naš list. Zdi se nam škoda za čas in za papir, da bi se kregali z „Mirovim“ člankarjem, ki bi bil najbolje storil,

ako bi bil nad cel svoj dopis napisal naslov: „Prazne besede“.

Grafenauer v državnem zboru. Kakor znano, je bil voljen poslanec Grafenauer v nagodbeni odsek. Na občnem zboru političnega društva se je poudarjalo; kako važna je ta izvolitev za koroške Slovence bila. Gospod Grafenauer je govoril proti nagodbi ter očital državi, da ni storila pri sklepanju nagodbe svoje dolžnosti glede živinskega prometa z Ogrsko. Ker se iz Ogrske izvažajo k nam mnogo več živine kakor od nas na Ogrsko, bi morala vlada nam priboriti več pravice na Ogrskem, kakor nam jo nagodba da. Končno pa je tudi Grafenauer glasoval za nagodbo, kakor so to storili tudi Šusteršič, Hribar in drugi, ki so imeli pri tem pred očmi koristi kranjske dežele, ker pridobi kranjska dežela z novo železniško zvezo s Hrvaško in z Dalmacijo največ. Kaj pa bo nagodba dobrega prinesla ubogim koroškim Slovencev, bomo šele videli. Poslenec Grafenauer je v nagodbenem odseku tudi omenil slabih narodnostnih razmer koroških Slovencev, da se zatira njihov jezik pri sodiščih in v šoli, sploh je očital sodnikom in zlasti okr. glavarju beljaškemu Schusterju pristranost. Pri tem se je hotel ubraniti očitanja, da mu je podal podatke glede glavarja Schusterja tajnik katoliškega političnega društva in penzionirani žandarmerijski stražmojster Erat, ki je bil radi razžaljenja okraj. glavarja obsojen. Za okraj. glavarja se je potegnil poslanec Waldner, za šole in sodišča pa Nagele in Kirchmayer. Zaradi tega je nastal prepir in je g. Grafenauer obljubil, da bo tem gospodom poslancem že še odgovoril. Dalje je posl. Grafenauer zahteval znižanje cene za živinsko sol in izboljšanje soli, katero da vlada kmetom. Hudo je prijemal žganjarje in tiste trgovine in gostilne, ki prodajajo žganje; imenoval jih je „Gifhtütten“. Več o teh govorih o priliki!

Današnjemu listu je priložena priloga: Vabilo na naročbo „Kmetovalca“, glasila c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Gospodarska vprašanja.

Izpod Zingarce.*)

Nekaj o naši živinoreji.

Veliko tujcev je že občudovalo naš prekrasni Spodnji Rož, odkar se je odprla nova železnica in vsakdo si je morda mislil: srečno ljudstvo, ki tod prebiva! Žalibog, da ni vse zlato, kar se sveti. Tako je tudi naša Rožna dolina prekrasna na zunaj. Sočnati travniki in rodovitna polja so nje bogastvo, ali ljudstvo ni zadovoljno.

Najbolj upravičeno pa se menda pritožuje pri nas kmetski stan čez svoje težave. Poslov primanjkuje, ker jih kmetovalcem odtegujejo mesta in industrija (v Borovljah, na Bistrici). Kmet ne more delavcev tako drago plačati, kakor fabrikant in zato ne more tudi polja tako obdelati, kakor bi treba bilo. V novejšem času je vsaj živina postala malo dražja, da je z dobičkom pri tej deloma pokrili velike druge stroške, čeravno so cene šle zopet malo nazaj. Treba bi torej bilo kolikor največ pospeševati živinorejo, ker je kraj zanjo pri nas ugoden in bi živinoreja ljudstvu lahko še več nesla kakor dosedaj.

Iz tega namena je menda vmes posegla postava, s katero se hoče v našem kraju vzgojiti čisto plemensko planinsko raso goveje živine. To je ona postava, po kateri se smejo goniti krave samo k premiranim ali od komisije za ploditev potrjenim bikom. Priznamo, da namen, iz katerega je bila dana postava, menda ni bil slab. Vprašanje pa je, če se s to postavo res doseže zaželjeni namen, namreč razširjenje živinoreje?

Da bi torej bik bil potrjen, mora biti primerne postave, primerne barve, tudi precej težak, kratko, mora biti čistega planinskega plemena. Redko kedaj, ali morda sploh ne, se pripeti, da bi kak bik od domače reje imel potrebne lastnosti za potrjenje. Mora se torej pridobiti od drugod, posebno iz zgornjih delov Koroške. Ker so pa pri splošni draginji živine, posebno taki biki zelo dragi (izpod 700 K jih menda sploh ni dobiti), si jih morejo kupiti samo najtrdnejši kmetovalci, in teh je je zopet malo. Sploh si nekaj krav lahko kdo redi, ker ima od njih dnevno korist pri mleku, z bikom ni taka. Skoraj redno se zgodi, da je za en okraj, ki obsega več vasi, samo en potrjen bik, kar je na vsak način premalo.

Kakor nam je znano, so pa te razmere v nekaterih krajih tako slabe, da so od one postave sploh morali odjenjati in se smejo krave goniti

*) Pripomba ured. Ker je ta članek splošno važen, smo ga postavili med gospodarske stvari.

k vsakemu domačemu biku. Pri nas pa se postava strogo izvršuje. Tako se zgodi, da se k potrjenemu biku prižene na dan po več krav in naravno je, da ne morejo ostati vse breje. Zaradi tega trpi dotični kmet občutno škodo. Zguba časa, ker se mora krava včasih zelo daleč goniti, izguba pri mleku, kar zelo boli in nazadnje pa še teleta ni, kar je zopet zelo na škodo priredku. Zato je ljudstvo že zelo nevoljno na to postavu, posebno ker se prestopki strogo kaznujejo. Želijo si starih časov, ko si je vsak večji kmet lahko poceni pridelil svojega bika in jih je bilo torej dosti na izbiro.

Pri tem nam je opozoriti še na nekaj. Znano je, da je redilo dosedaj mnogo manjših posestnikov, posebno od tistih, ki izvršujejo še kak drug poklic (v bližini Borovelj, ob novi železnici), samo manjše kravice. Te potrebujejo manj krme in se z njimi tudi v potrebi vozi. Vsakdo lahko zastopi, da se te krave k težkim bikom, kakoršni so vsi potrjeni, ne morejo goniti. Taki posestniki torej sedaj sploh nobene živine rediti ne morejo.

Iz tega torej spoznamo, da je cela postava napravljena tako, da služi veleposestnikom in najpremožnejšim kmetom, seveda tudi tisti gospodi, ki jo je skovala pri zeleni mizi. Nikakor pa ni ta postava v prid našim razmeram, marveč je, kakor smo videli, mnogim na škodo, nekaterim pa sploh ubrani živinorejo. Na te krivice opozarjamo našega g. poslanca, če bi se kaj dalo doseči v izboljšanje teh razmer. Nujno potrebno je to, sicer se bo v kratkem pokazalo občutno nazadovanje v živinoreji, kar bo povzročilo še večjo draginjo. In potem se bodo zopet koval postave proti draginji, samo v toliko, da dobi volk ovčji kozuh, na odpravo pravega vzroka se pa ne misli. Sploh je takih postav, ki hudo škodujejo umni živinoreji, še mnogo. Morda jih pri priložnosti natančneje osvetlimo.

Na koncu tega dopisa pa moramo povzdigniti svoj glas za samostojno gospodarsko društvo za koroške Slovence. Ne samo, da smo nasproti nemškemu delu dežele hudo prikrajšani; celo v komisijah, sestavljenih za naše kraje, sedijo in odločajo skoraj brez izjeme najzagrizenejši naši politični nasprotniki, ki deloma naših razmer ne poznajo, deloma očitno delajo samo iz političnega stališča. Pri najboljši volji nam ni mogoče imeti zaupanja, da razsodijo nepristransko. Naj se torej v prvi vrsti začne delati na to, da v teh komisijah ne bo odločevala samo politika!

Sedanja opravila v čebelnjaku.

Čebelarstvo prinaša mnogim prav obilne dobičke. Toda o koristih te, ne malo važne gospodarske panoge ter o umnem čebelarstvu sploh, se hočemo v nekaterih prihodnjih številkah baviti, danes se pa bomo rajši poučili, kako moramo v pozni jeseni in pozimi skrbeti za blagostanje naših ljubih čebelic.

Skoraj je že prepozno, da bi dajali šele sedaj navodila za vzimovanje čebel, ker se mora zgoditi dober del tega opravila oktobra ali pa že septembra. Vsekako je pa pri čebelah zmirom še nekaj dela ali pa vsaj pozornosti treba. Tudi se nahajajo gospodarji, ki so glede čebel malomarni, brezbržni ali pa premalo poučeni, da bi vsako skrb v pravem času dobro in umno izvršili. Stvar je torej taka, da z naslednjim navodilom še vsakemu čebelarju malo ustrežemo.

Pri odbiranju plemenjakov moraš določiti take panje, ki imajo vsaj ne čez tri leta staro matico, veliko čebel in dosti satja in založene strdi. Pri čebelah je pa gledati poleg njih množine (moči) tudi na njih starost, ker samo čebele, ki so bile izvaljene od sredi avgusta naprej ob hajdovi ali oveskovi paši, prebijejo zimo, vse druge starejše, ki so imele že jesensko pašo in so se torej že izdelale, navadno vigredi ne učakajo. Sicer stare delavke niso za nič in tudi ne na kvar, ker one pozimi, ko se stisnejo vse v gručo ali kepo, mlajše obdajajo in ščitijo proti mrazu, tako da mraz, ako čebelarjem že ne prizanesi, najprej manjvredne stare ugonobi.

O matici, njeni nalogi in pomenu za čebelno ljudstvo, bi lahko pisali dolge, dolge članke. Ona je velevažna stvar v panju, od nje je odvisna bodočnost in usoda čebel. Za danes vendar zadostuj omenitev, da čez tri leta stara matica (čez pet let pa skoraj nobena ne živi) ne rodi več dovoljno, in tega naravna posledica je, da od takih panjev dobimo le majhne ali pa tudi nobenih rojev, nasprotno pa veliko otrov-požeruhov.

Živeža porabi eno čebelno ljudstvo od jeseni do pomladi 10—12 kg; da imajo čebele dosti zaloge do vigredi, mora vagati panj-plemenjak najmanj 16 kg z lesom vred, ako je pa lajši, se mu še doda, kar mu manjka, strdi; — a sedaj bi se taka zamuda skoraj ne dala več popraviti, ker je že prehladno in morajo čebele imeti popolni mir. — Da, miru potrebujejo čebele pozimi in dosti toplote! Vznemirjene čebele planejo

čez zalogo ter se je preveč nasrkajo, nekaj čebel pa zapusti gnezdo ter vsled tega otrpne od mrazu. Mir čuvamo čebelam s tem, da v čebelnjaku in v njegovi bližini opustimo vsako opravilo, s katerim se dela šum, hrušč in ropot. Taka dela bi bila na primer žaganje in cepenje drv in mlatenje. Tudi ne smemo pustiti maček v čebelnjak, ker one s svojim skakanjem rušijo mir, miši pa polovimo v pasti ali jim pa postavimo zastrupljeno hrano. Miši sploh ne smemo trpeti v uljnaku, ne samo radi tega ne, ker privabijo tja mačke, ampak še bolj zavolj tega, ker one silijo skozi žrelo (letalno luknjico) v panje, kjer iščejo po satovju cvetni prah, ki ga rade jedo. S takim počenjanjem napravijo miši pri čebelah seve velik nemir in nered.

Čebelam še nevarnejša škodljivka nego navadna miš je rovkca (Spitzmaus). Ta žival se ne hrani s koreninami od trave in zelišč, ampak ona se živi s črvi in mrčesom, ki se nahaja v zemlji. V zimskem času si pa rovkca kaj rada poišče stanovanja čebel, prerije se skozi ranjo dosti visoko žrelo v panj ter začne neusmiljeno hrustati čebele, katerim odje hrbtnec (oprsek). Ena sama rovkca lahko uniči, ako more čebele redno obiskovati, več panjev popolnoma. Žal, da se take nesreče, ki jemljejo čebelarjem veselje in pogum za našo prežlahтно gospodarsko stroko, le premnogokrat dogajajo. Rovkam in mišim se za brani pristop k čebelam na ta način, da se žrela z žico (čuvežnom) na 6 mm znižajo ali pa z žebli tako zožijo, da more med žebli le ena čebela naenkrat skozenj zlesti. V prodajalnah s čebelariskim orodjem se dobe tudi posebna, iz pločevine izdelana zapirala, ki se rabijo poleg proti tem dvem škodljivcem — navadnim mišim in rovkam — tudi še za druge namene. Rovkam najbolj izpostavljeni so tisti panji, ki leže v spodnji vrsti, zato se naj tudi leti najbolj oborožijo za obrambo.

Čebelam nevarne so dalje — senice. Kdo bi mislil, da te ljube ptičice, ki nas pozimi skoraj edine razveseljujejo s svojim čivkanjem in ki nam pomladi in poleti veliko koristijo z zatiranjem škodljivega mrčesa na drevju in zelju, prištevamo čebelnim škodljivkam! Žalostna resnica! Izstradane senice se vsled lakote v hudi zimi kaj rade prikrađejo k čebelam ter jih s kljuvanjem vznemirjajo, izvablajo iz varnega stanovanja in jih potem žro. Kako se naj odkrižamo senic-čebelozherk? Ali jih radi imenovane škodljivosti kar pobijemo! Dragi bralec, tega pač nikakor ne! S takim početjem bi si sami delali kvar. Proti senicam uporabimo sredstva, ki bodo nam delala čast, njim pa veselje in korist. Pokladajmo senicam in tudi drugim ptičem na primernih prostorih ptičje krme, da si utešijo svoj glad, pri čebelnjaku pa postavimo strašilo zoper ptice.

Konec slédi.

Svetovna politika.

Zunanja.

Belgijski kralj Leopold, ki se že dolgo vede tako, kakor da ne bi imel nobenih vladarskih dolžnosti in kakor da se mu ne bi bilo treba na nič ozirati, je baje duševno bolan. Če se izkaže, da je to res, se bo lahko razumelo marsikatero njegovo neumnost z raznimi ženskami. Ampak njegova čudnost ni šele od včeraj in vsakogar je značilno, da ostane duševno bolan kralj lahko leta in leta na prestolu in „vlada“ državo. Sedaj se govori, da ga hočejo odstaviti.

Črnogorski poslanik v Turčiji je v ponedeljek zapustil Carigrad. Nekateri mislijo, da so s tem pretrgane diplomatske zveze. Menda ne misli črnogorski knez Turčiji napovedati vojsko?

Na Ruskem se zanimajo posebno za veliki proces, v katerem so obtoženi znani generali iz rusko-japonske vojske, namreč Stössel, Fock, Reiss in Smirnov. V obtožnici se namreč trdi, da so ti generali zanemarjali svoje dolžnosti, da se niso brigali za vojaštvo, da so delali samo za svoj žep in svoje prijetnosti, ne pa za trdnjavo Port Artur, ki jim je bila izročena v branitev in da so se končno udali popolnoma nepotrebno ter odstopili trdnjavo v času, ko bi se še lahko dolgo branila. Kuropatkin, vrhovni general cele armade, namreč že v začetku Stösselnu, prejšnjemu poveljniku trdnjave Port Artur, ni zaupal. Zaraditega je poslal v trdnjavo generala Smirnova z naročilom, da naj on prevzame poveljstvo, Stössel pa naj pride h glavni armadi v Mandžurijo. To povelje pa je Stössel čisto navadno prikril in ostal v Port Arturju, kjer mu je bilo življenje prijetneje, kakor pa zunaj na bojišču. Generalu Smirnovu se seveda ni pokoril, a namesto da bi on te razmere javil vrhovnemu poveljniku, je tudi on lepo ostal v Port Arturju, kjer so imeli generali lepe zabave in prav prijetno življenje. Nasprotno pa

se je odtegovala hrana navadnim vojakom, tako da so dobivali samo dvakrat na teden po 1/4 funta mesa. Že mnogo mesecev prej, ko se je trdnjava udala, so bili ti generali skrivaj pripravljeni jo v primernem času Japoncem predati in rešiti tako sebi na vsak način življenje in blagostanje. Zaraditega so polagoma izpraznili majhne trdnjave v okolici, dasiravno tega ne bi bilo treba in bi jih bilo vojaštvo še lahko branilo. Drugi poveljniki v trdnjavi so se temu upirali in se borili s čudovito hrabrostjo, posebno general Konradenko. Ta je že 7. decembra 1905, ko se je v vojnem svetu prvič govorilo o tem, če se je treba udati Japoncem, bil odločno proti temu ter dokazoval, da se še lahko mesce in mesce branijo. Dokazano je tudi, da so bili Japonci že strašansko utrujeni, tembolj ker so se morali braniti na dve strani. Toda ko je general Konradenko od krogel zadet padel, postal je njegov naslednik Fock in od tega časa je general Stössel z drugimi obtoženimi postopal popolnoma samolastno. Dne 29. decembra 1905 je bil zadnji vojni svet in še tedaj je glasovalo 19 poveljnikov za nadaljevanje boja in samo 3 za predajo trdnjave. Vendar je Stössel že 1. januarja 1906 brez vednosti drugih generalov razven Focka in Reissa poslal svojega odposlanca k Japoncem v zadevi predaje. Japonci so bili seveda takoj pripravljeni in so zagotovili Rusom z veseljem prosti izhod iz trdnjave. Ko so drugi poveljniki zvedeli za to, je bilo že prepozno in samo v naglici so mogli zabiti in razorožiti še nekaj topov. Tudi po predaji se Stössel ni nič brigal za vojaštvo in za častnike, temveč samo za to, da je vso svojo prtljago, katere je bilo več vozov, spravil lepo na varno. Ko se je trdnjava udala, je bilo v njej še 14.000 vojakov, 2000 konj, živeža še za 40 dni in municije tudi za več ko eden mesec. Poroča se, da so bili po predaji trdnjave na Japonce užaljeni posebno ranjenci, ki so s solzami v očeh in stiskajočimi pestmi poslavljali se iz trdnjave. Ker bo ta pravda gotovo jako zanimiva, bomo o njej še poročali.

Na Portugalskem se nemiri nadaljujejo. Sedaj hočejo štrajkati davkoplačevalci na ta način, da sploh ničesar ne plačajo, kar je seveda najbolj prijeten način odkrižati se davkov. Vse opozicijske stranke namreč izdajajo oklice, kjer pravijo davkoplačevalcem, da jim ni treba plačevati davkov, ker jih državni zbor ni dovolil. Trdijo, da so nezakonito predpisani, ker so uvedeni samo potom kraljevskih dekretov. Zato zahtevajo, naj se skliče državni zbor in da se naj ustava spremeni. Ker se kralj in njegov ministrski predsednik za to ne brigata, utegne priti še do javne revolucije.

Znotranja.

V ogrskem državnem zboru se je seveda nagodba, ki je za Ogre posebno dobra in koristna, z veliko večino sprejela; zdaj imajo zopet priliko, da se bojo Ogrri deset let na stroške Avstrije mastili.

V Avstriji so se začele dne 19. decembra seje delegacije. Koroško deželno zastopa poslanec Dobernig. Za vojaške potrebe se zahteva letos zopet 7 milijonov več kot lani, namreč 319 milijonov 598 tisoč in 382 kron. Višji zahtevek se zagovarja s potrebami za nove kanone (Schnellfeuergeschütze) za gorsko artilerijo, za povišanje plač poročnikom (lajtnantom) i. t. d. Ubogo ljudstvo! — V državnem zboru so sklenili znižanje davka na sladkor in potem šli na počitnice.

Na Hrvaškem je bila seja deželnega zbora jako kratka. Ogrskega zaupnika bana Rakodczaya so sprejeli s strašanskim krikom in ga sploh niso pustili kot bana govoriti. Šele, ko je prišel kot odposlanec kralja, je mogel le toliko povedati, da je deželni zbor razpuščen. Prišlo bo torej do novih volitev, pri katerih pa je stališče ogrske vlade in madžaronov zopet prav slabo. Bati pa se je, da ne bi postala potem vsled takega posebnega dogovora stranka Starčevića sčasom vladna stranka! Na vsak način so Hrvati dosegli, da bo moral sovražni ban odstopiti in govori se, da bo njegov namestnik baron Rauch.

Raznoterosti.

Kje se je našla denarnica? V Tirksu na Bavarskem je izgubil neki kmet 65 mark. Pred nekaj dnevi je ubil vola, ki je bolehal, ter našel v njegovem želodcu denarnico in denar.

Vse štrajka. V bolnici v Orlavu na Moravskem so bolniki sklenili, da ne bodo več užili nikakršne hrane, dokler je ne izboljšajo. Štrajk je imel uspeh, preiskava je dognala nepravilnosti in hrana se je takoj izboljšala. — Na Dunaju pa so sklenile gospodinje, da ne kuhajo mesa vsaj skozi 14 dni. Korajžno so ta sklep tudi izvedle in res je v Mödlingu kmalu znatno padla cena.

Od konja nalezel bolezen. Na Dunaju je umrl en hlapec na konjski smrkvosti. Trpel je hude bolečine celih dvanajst dni. Nalezel je bolezen v hlevu, kjer je poginil smrkv konj.

Denarja je povsodi zadosti, samo vzeti ga je treba. Tako si je gotovo mislil tisti navihanec, ki je dne 21. decembra letos pri belem dnevu odnesel iz močno zastraženega arsenala na Dunaju okoli 30.000 kron. Naši bralci se gotovo še spominjajo, kako je v mestu Kopenik pri Berlinu na Nemškem en čevljar pri belem dnevu odnesel mestno kaso. Pripeljal se je namreč v mesto v uniformi pruskega stotnika (hauptmana). V mestu je ustavil en vojaški oddelek, ki je ravno slučajno prismaširal mimo njega in ukazal korporalu, ki je vojake komandiral, da naj grejo žnjim in naj zastražijo magistrat v Kopeniku tako, da ne more nikdo ne noter ne vun. Korporal se je seveda povelju stotnika pokoril in stotnik (preoblečeni čevljar) je šel hitro v uradne sobe, kjer je rekel, da ima od vlade naročilo — naj izvrši preiskavo glede kase. Tajnik in blagajnika sta se tako ustrašila, da sta mu brez-pogojno izročila vse ključe. Čevljar je oba povrh še aretiral in denar odnesel. Seveda ni imel dolgo veselja z denarjem in so mu kmalu vzeli njegovo šaršo. Nekaj sličnega se je sedaj pripetilo na Dunaju. V arsenalu je poseben močno zavarovan prostor, kjer so kase tistih vojaških oddelkov — ki so v tej kasarni. Če potrebuje kak regiment denarja, pride poseben računski častnik (oficir) od tistega regimenta s ključem od regimentne kase. V arsenalu mora prositi najprej za ključe v sobo, kjer so kase vsakega regimenta. Sprejem teh ključev mora potrditi. Ko ima te ključe in pride v tisto sobo — more šele s ključi svojega regimenta odpreti kaso. Ko je to storil in vse zaprl, mora ključe od sobe zopet oddati tistemu častniku, ki ima stražo. Dne 21. decembra je prišel tudi neki častnik in zahteval ključe, da dvigne denar za artilerijski regiment šte. 42. Ker ni bilo opaziti nič sumljivega, je seveda dobil ključe. On sicer ni prišel kmalu nazaj; toda tudi to ni bilo čudno, ker mora odpreti več sob in večkrat večje svote prešteti. Slučaj pa je hotel, da je prišel kmalu potem drugi častnik in hotel denar za drug regiment. Ker ključev pri straži še ni bilo nazaj, so mu povedali — da je itak en častnik v tisti sobi. Seveda so se začudili, ko so našli sobo zaprto — ključa pa nikjer. Poslali so po ključarje in siloma odprli vrata. Tukaj pa so takoj videli razdrto kaso — na tleh pa neko železo za ulomiti. Vprašali so takoj pri regimentu šte. 42, če so tam res potrebovali denar, in so zvedeli, da so bili ogoljufani! Pozneje so prišli na to, da se je tat pripeljal z nekim fikakerom, ki je tudi pri vratih na njega čakal. Na sumu imajo nekega juda Goldschmida, ki je bil podčastnik pri računskem oddelku in je letos s 4000 kronami pobegnil. Če ga bodejo le sedaj dobili?!

Več hiš je šlo v zrak v mestu Palermo v Italiji. V Palermo je pred par dnevi neki kovač ravno hotel nabasati nekaj malih bomb — kar pade ena na tla in eksplodira. Razstrelilna sila je bila tako močna, da je razdrila več hiš. Pod razvalinami je bilo pokopanih mnogo ljudi. Dosedaj so našli okoli 60 mrtvih trupel. Neka mati je držala še mrtva svojo hčerko v naročju. Posrečilo pa se je izkupati par ljudi — ki so čez 30 ur — bili pod razvalinami.

Skrivnosten umor v kupeju železnice. Mesto Rim in mesto Ancona v Italiji veže železnica in se na tej proggi pelje vedno mnogo ljudi. Dne 20. decembra so našli potniki, ko so vstopili v kupe, mrliča, kateremu je tičalo bodalo v desnem očesu. Pogled je bil grozen. Pri mrliču niso našli denarja in se misli radi tega, da so potnika umorili roparji. Ker pa je umor bil izvršen tako čudno, se sodi tudi, da mora biti to kako maščevanje. Na vsak način se kaj takega more zgoditi le v Italiji.

Sprememba avstrijskih postav v korist žensk. Avstrijska vlada je predložila parlamentu in gosposki zbornici neke predloge — po katerih se naj občni državljanski zakonik spremeni v korist žensk. Ženske dobijo namreč pravico — da smejo biti v raznih slučajih za pričo in da morejo biti tudi popolnoma samostojno varuhinje — mladoletnih otrok. V nekaterih slučajih je to res potrebno.

Službo išče absolvent št. deželne kmetijske šole. Vajen je v vseh strokah kmetijstva ter več slovenskega in nemškega jezika. Ponudbe na upravništvu „KOROŠCA“ pod P. S. št. 50.